

ΕΝΟΤΗΤΑ 8: Η εξέλιξη της ελληνικής επανάστασης (1821-1827) - (σελ. 30-32)

Η ευνοϊκή συγκυρία (σελ. 30)

Ευνοϊκές προϋποθέσεις για την επανάσταση στη νότια Ελλάδα (Πελοπόννησος-Στερεά):

- Πυκνότεροι ελληνικοί πληθυσμοί
- Λίγος οθωμανικός στρατός → βρίσκεται στην Ήπειρο κατά του Αλή Πασά
- Πολύαριθμα μέλη της Φιλικής Εταιρείας
- Ένοπλα σώματα (κλέφτες)
- Ελληνικά εμπορικά σκάφη (εφοδιασμένα με κανόνια)
- Εμπειρία των Ελλήνων στις ένοπλες συγκρούσεις (χερσαίες & ναυτικές)
- Ορεινό έδαφος → ιδανικό για κλεφτοπόλεμο

Επαναστατικές εστίες (σελ. 30)

- Αρχικά (Μάρτιος 1821) ξεσπά επανάσταση σε όλη την Ελλάδα (μέχρι και στην Κύπρο & τη Μ. Ασία)
- Γρήγορα η επανάσταση περιορίζεται / Στεριώνει κυρίως στην Πελοπόννησο, τη Στερεά και σε νησιά του Αιγαίου (Υδρα, Σπέτσες, Ψαρά, Σάμος)
- Αιτίες περιορισμού: 1) αδυναμία ταυτόχρονης εξέγερσης τόσο πολλών περιοχών, 2) εξέγερση σε πεδινές περιοχές, 3) εύκολη πρόσβαση τουρκικού στρατού
- Δεν υπάρχει κεντρική στρατιωτική ηγεσία → οι επαναστάτες ακολουθούν τοπικούς οπλαρχηγούς

Οι πρωταγωνιστές (σελ. 30)

- Ήρα: Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Γεώργιος Καραϊσκάκης, Οδυσσέας Ανδρούτσος, Μάρκος Μπότσαρης
- Θάλασσα: Κωνσταντίνος Κανάρης, Ανδρέας Μιαούλης
- Γυναίκες: Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, Μαντώ Μαυρογένους

Η φάση των επιτυχιών (1821-1824) - (σελ. 30-31)

- Αρχικές επιτυχίες: 1) περιορισμός των Τούρκων σε φρούρια και πολιορκία των φρουρίων (π.χ. Ναύπλιο, Ακροκόρινθος, Αθήνα), 2) κατάληψη πόλεων της Πελοποννήσου (Καλαμάτα, Πάτρα)
- Αρχική αντίδραση των Τούρκων → Αντίποινα σε βάρος αμάχων Ελλήνων της οθωμανικής αυτοκρατορίας (Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Κύπρος κ.α.) → απαγχονισμός Πατριάρχη Γρηγορίου Ε' (10/04/1821)

Στρατιωτικά γεγονότα & οι πρωταγωνιστές τους

1821

1^η Εκστρατεία Τούρκων (αρχηγοί: Κιοσέ Μεχμέτ-Ομέρ Βρυώνης) → ισχυρή αντίσταση Ελλήνων στην **Αλαμάνα** (23/04 - Αθανάσιος Διάκος), στη **Γραβιά** (08/05 - Οδυσσέας Ανδρούτσος) και στα **Βασιλικά** (25-26/08 - Πανουργιάς, Γκούρας) → αποτυχία των Τούρκων να φτάσουν στην Πελοπόννησο

Ταυτόχρονη ενίσχυση Ελλήνων στην Πελοπόννησο → Νίκη στη μάχη στο **Βαλτέτσι** (12-13/05 - Νικηταράς & Κολοκοτρώνης) → Γεγονός-σταθμός: **Άλωση της Τριπολιτσάς** (23/09/1821) υπό τον Κολοκοτρώνη

Παράλληλη δράση του ελληνικού ναυτικού: 1) παρεμπόδιση τουρκικού στόλου, 2) υποστήριξη και ανεφοδιασμός χερσαίων δυνάμεων, 3) συμμετοχή στην πολιορκία παραλιακών φρουριών

1822

Επίθεση των Τούρκων στη **Χίο(Πάσχα)** → μαζική σφαγή & αιχμαλωσία των Ελλήνων από τον Καρά Αλή

Ανατίναξη τουρκικής ναυαρχίδας του Καρά Αλή από τον Κ. **Κανάρη** (07/06)

2^η Εκστρατεία Τούρκων (αρχηγοί: Δράμαλης με στόχο την Πελοπόννησο– Ομέρ Βρυώνης & Κιουταχίς με στόχο τη Στερεά) → Καταστροφή Δράμαλη στα **Δερβενάκια** (25-28/07 – Νικηταράς & Κολοκοτρώνης) / Αποτυχημένη πολιορκία του Μεσολογγίου από τον Κιουταχί και τον Ομέρ Βρυώνη (Οκτώβριος-Δεκέμβριος)

1823

3^η Εκστρατεία Τούρκων (αρχηγοί: Γιουσούφ & Σαλίχ με στόχο Ανατολική Στερεά & Πελοπόννησο – Μουσταής & Ομέρ Βρυώνης με στόχο τη Δυτική Στερεά): Δεν πετυχαίνει τους στόχους της → Σκοτώνεται όμως ο Μάρκος **Μπότσαρης** στο **Κεφαλόβρυσο** (08-09/08)

Οι στρατιωτικές επιχειρήσεις περιορίζονται και μένουν **στάσιμες** → Αιτίες: 1) εμφύλιος και οικονομικές δυσκολίες των Ελλήνων, 2) πόλεμος Οθωμανών-Περσών, 3) οικονομικά προβλήματα οθωμανικής αυτοκρατορίας

1824

Συμφωνία του Σουλτάνου Μαχμούτ με τον Αιγύπτιο ηγεμόνα Μοχάμεντ Άλι → Παροχή βοήθειας για την καταστολή της επανάστασης με αντάλλαγμα την Κρήτη και την Πελοπόννησο

Αποτελέσματα: → Καταστολή κρητικής επανάστασης (σφαγές στη Δυτική Κρήτη)

→ Καταστροφή **Κάσου** (29/05)

→ Καταστροφή **Ψαρών** (21/06)

Ελληνικές επιτυχίες: Ναυμαχία στη **Μυκάλη** (05/08) και ναυμαχία στο **Γέροντα** (29/08) → Ανδρέας Μιαούλης

Η φάση της κάμψης (1825-1827) – (σελ. 31-32)

- Αρχές **1825**: Απόβαση του Αιγύπτιου **Ιμπραήμ** στην Πελοπόννησο → σαρωτική προέλαση και ανακατάληψη εδαφών (→ οι Έλληνες έχουν αποδιοργανωθεί λόγω του εμφυλίου)

- Ηρωική προσπάθεια αντίστασης: Μάχη στο **Μανιάκι** (20/08/1825) → Θάνατος **Παπαφλέσσα**
- Προσπάθεια ανασυγκρότησης ελληνικού στρατού από τον Κολοκοτρώνη → Νίκη στους **Μύλους** (13/06/1825 – Μακρυγιάννης / Δημήτριος Υψηλάντης / Κωνσταντίνος Μαυρομαχάλης)
- Νέα τουρκική εκστρατεία υπό τον Κιουταχή στη Στερεά → Στόχος το **Μεσολόγγι**: πολιορκείται για ένα χρόνο (Απρίλιος 1825-Απρίλιος 1826) → Εξαθλίωση των πολιορκημένων → **Ηρωική έξοδος** στις 10/04/1826
- **1826**: Η επανάσταση κινδυνεύει → Πελοπόννησος & Στερεά ανήκουν ξανά στους Τούρκους
- Ο Γεώργιος **Καραϊσκάκης** προσπαθεί στη Στερεά να διασώσει την επανάσταση: **Μάχη Αράχωβας** (19-24/11/1826)
- **1827**: Οι Τούρκοι (Κιουταχής) στρέφονται στην **Αθήνα** → Πολιορκία → **Μάχη Φαλήρου** (23/04/1827): θάνατος **Καραϊσκάκη** → Κατάληψη Ακρόπολης από τους Τούρκους
- Η επανάσταση φαίνεται να έχει αποτύχει / Οι Μεγάλες Δυνάμεις όμως αποφασίζουν την **ίδρυση ελληνικού κράτους** (06/07/1827) → καθοριστική απόφαση: σώζεται ο Αγώνας των Ελλήνων και συντηρείται η επανάσταση

Ερωτήσεις

- 1) Ποιες προϋποθέσεις ευνοϊκές για επανάσταση υπήρχαν στη νότια Ελλάδα;
- 2) Πότε και σε ποιες περιοχές ξέσπασε η επανάσταση; Σε ποιες περιορίστηκε τελικά και για ποιους λόγους;
- 3) Ποιοι ήταν οι κυριότεροι πρωταγωνιστές της ελληνικής επανάστασης;
- 4) Ποιες ήταν οι πρώτες επιτυχίες των Ελλήνων και ποιες οι πρώτες αντιδράσεις των Τούρκων;
- 5) Ποια ήταν τα σημαντικότερα πολεμικά γεγονότα των ετών 1821-1823 και ποια έκβαση είχαν για τους Έλληνες;
- 6) Ποια ήταν η εξέλιξη της ελληνικής επανάστασης μετά το 1824 και τη συμμαχία των Τούρκων με τους Αιγύπτιους; (να αναφέρετε συγκεκριμένα γεγονότα)
- 7) Ποιες ήταν οι βασικές προσπάθειες αντίστασης των Ελλήνων εναντίον των Τούρκων και των Αιγυπτίων κατά τα έτη 1825-1827;

Εικόνες

Η Άλωση της Τριπολιτσάς

Η μάχη στα Δερβενάκια

Ο μαρτυρικός θάνατος του Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε΄

Ο θάνατος του Μάρκου Μπότσαρη

Η καταστροφή των Ψαρών

Ο θάνατος του Γεώργιου Καραϊσκάκη στο Φάληρο

Χρονογραμμή σημαντικών γεγονότων της Ελληνικής Επανάστασης (1821-1827)
(Συμπληρώστε τα κενά)

